

Ruch biblijny i liturgiczny

Nr 2

ROK XX

1967

N. 1896/C/67 Textus versio divulgatur

E. Curia Metropolitana

Cracoviae 12.VI.1967 a.

St. Marszowski
Vicecancellarius

CAROLUS WOJTYŁA
Archiepiscopus

DRUGA INSTRUKCJA ŚWIĘTEJ KONGREGACJI OBRZĘDÓW O NALEŻYTYM WYKONANIU KONSTYTUCJI O ŚWIĘTEJ LITURGII

Trzy lata temu Św. Kongregacja Obrzędów w Instrukcji *Inter Oecumenici*, wydanej dnia 26 września 1964 roku, ogłosiła szereg zmian, które miały być wprowadzone do świętych obrzędów i weszły w życie dnia 7 marca 1965, jako pierwszy etap ogólnej odnowy liturgii przewidzianej przez Konsytucję Soborową.

Z wielu sprawozdań biskupów wynika dość jasno, że zaczęło się już zbierać obfite owoce tego zarządzenia. Dowiadujemy się z nich, że uczestnicwo wiernych w liturgii świętej, a zwłaszcza w Najśw. Ofierze Mszałnej, wszędzie się zwiększyło i stało się bardziej świadome i czynne.

Aby uczestnictwo to jeszcze bardziej zwiększyć oraz osiągnąć jeszcze pełniejszą przejrzystość i zrozumienie samych obrzędów, a zwłaszcza Mszy, ci sami biskupi zaproponowali niektóre inne zmiany, które zostały najpierw przedstawione „Radzie do wykonania Konstytucji o świętej Liturgii”, a następnie dokładnie zbadane i rozważone przez wspomnianą Radę oraz tę Świętą Kongregację Obrzędów.

Chociaż nie można uwzględnić wszystkich propozycji przynajmniej na razie, uznano jednak za możliwe wprowadzić natychmiach w życie niektóre z nich, zalecane względami duszpasterskimi i, jak się wydaje, nie sprzeciwiające się przyszłemu ostatecznemu odnowieniu liturgii, ponieważ uważa się je za pożyteczne dla stopniowego wprowadzenia odnowy liturgicznej, a mogą być wprowadzone drogą przepisów rubrycystycznych przy zachowaniu aktualnych ksiąg liturgicznych.

Przy tej sposobności należy wszystkim przypomnieć podstawową zasadę dyscypliny kościelnej potwierdzoną uroczyście również przez Konstytucję o świętej Liturgii, a mianowicie: *Zarządzanie świętą liturgią należy wyłącznie do władzy kościelnej... Dlatego nikomu innemu, choćby był kapłanem, nie wolno na własną rękę niczego w liturgii dodawać lub zmieniać.* (Konst. o św. Liturgii, art. 22 §§ 1, 3).

A zatem ordynariusze miejscowi jak też zakonnicy niech pamiętają o poważnym obowiązku wobec Pana i niech pilnie czuwają, aby prawo tak ważne w instytucjach i w życiu Kościoła było jak najściślej przestrzegane. Ale i wszyscy kapłani oraz wszyscy wierni niech chcą dostosować się ochotnie do tej koniecznie obowiązującej normy.

Tego bowiem wymaga zarówno zbudowanie i dobro duchowe poszczególnych osób, jak i harmonijne współdziałanie w Panu oraz dawanie sobie wzajemnie dobrego przykładu wśród wiernych tej samej wspólnoty miejscowej, a wreszcie wymaga tego poważny obowiązek ciążący na poszczególnych wspólnotach, by przyczyniać się do dobra Kościoła rozszerzonego na całym świecie, zwłaszcza w dzisiejszych warunkach, w których cokolwiek dobrego lub złego zdarzy się we wspólnotach miejscowych natychmiast odbija się na całej rodzinie Bożej.

Wszyscy zatem niech mają na uwadze napomnienie apostoła: *Bóg bowiem nie jest Bogiem zamieszania lecz pokoju* (1 Kor 14, 33).

Aby zaś odnowa liturgiczna postępowała bardziej systematycznie i stopniowo, zarządza się następujące przystosowania obrzędów i zmiany:

I. WYBÓR FORMULARZY MSZALNYCH

1) Poza okresem Wielkiego Postu, w dniach 3 klasy można odprawić albo Mszę zgodną z oficjum dnia albo Mszę odpowiadającą wspomnieniu dokonaniem w Laudes. W tej Mszy można użyć koloru oficjum dnia, zgodnie z n. 323 Kodeksu rubryk.

2) Jeżeli Konferencja Biskupów danego kraju zezwoliła na wprowadzenie Lekcjonarza, na dni powszednie w Mszach odprawianych z ludem, można go używać także w Mszach odprawianych bez udziału ludu, w takim wypadku dozwolone jest czytanie lekcji w języku narodowym.

Tego rodzaju lekcjonarza na dni powszednie używa się w niektóre 2 klasy, wymienione w samym lekcjonarzu, oraz we wszystkich Mszach 3 i 4 klasy, bądź z okresu roku kościelnego, bądź o świętych, bądź wotywnych, które nie mają lekcji ściśle własnych, tj. takich, które zawierają wspomnienie czczonej tajemnicy lub osoby.

3) W dniach powszednich w ciągu roku, kiedy bierze się tekst Mszy z poprzedniej niedzieli, zamiast modlitw z niedzieli można użyć albo jednej z modlitw w różnych potrzebach, zawartych w mszale, albo modlitw jednej z Mszy wotywnych zawartych w mszale.

II. MODLITWY WE MSZY

4) We Mszy należy odmawiać jedną modlitwę. Dodaje się jednak do niej drugą modlitwę z jednym zakończeniem stosownie do rubryk:

- a) modlitwę obrzędową (Kodeks rubryk n 447);
  - modlitwę z napotykaną na przeszkodę Mszy wotywniej z okazji profesji zakonników lub zakonnice (specjalna rubryka mszału);
  - modlitwę z napotykaną na przeszkodę Mszy wotywniej za nowożeńców „Pro sponsis” — K.R. n. 589);
- b) modlitwę we Mszy wotywniej dziękczynnej (K.R. n. 342 oraz specjalna rubryka mszału);
  - modlitwę w rocznicę Papieża i Biskupa (K.R. nn 449—450);
  - modlitwę w rocznicę własnych święceń kapłańskich (K.R. nn 451—452).

5) Jeżeli należałoby dodać kilka modlitw z jednym zakończeniem w tej samej Mszy dodaje się tylko jedną, bardziej odpowiednią dla obchodzonej uroczystości.

6) Zamiast modlitwy nakazanej (imperata) Biskup może dołączyć do modlitwy wiernych (or. fidelium) jedną czy drugą intencję w szczególnych potrzebach.

Podobnie dekretem kompetentnej władzy danego terytorium można włączyć w modlitwę wiernych wezwania za rządzącymi państwem, które w różnych krajach w różnej formie bywają zarządzane, oraz specjalne intencje w potrzebach dotyczących całego narodu lub kraju.

III. NIEKTÓRE ZMIANY WE MSZY ŚW.

7) Celebrans przyklęka tylko:

- a) gdy przystępuje do ołtarza lub od niego odchodzi, jeżeli jest tabernakulum z Najśw. Sakramentem,
- b) po podniesieniu hostii i po podniesieniu kielicha,
- c) na końcu Kanonu po doksologii,
- d) przed Komunią zanim powie *Panem caelestem accipiam*,
- e) po złożeniu do tabernakulum komunikantów, które zostałyby po zakończeniu Komunii wiernych.

Inne przyklęknięcia opuszcza się.

8) Celebrans całuje ołtarz tylko na początku Mszy, gdy odmawia modlitwę „Oramus te Domine”, albo gdy przystępuje do ołtarza jeśli opuszcza się modlitwy u stopni ołtarza, oraz na końcu Mszy zanim pobłogosławi i odeśle lud.

Inne pocałunki ołtarza opuszcza się.

9) Na ofiarowanie, po ofiarowaniu chleba i wina celebrans składa na korporale patenę z hostią i kielich nie robiąc znaku krzyża pateną i kielichem.

Patena z hostią na niej leżącą pozostaje na korporale tak przed, jak i po konsekracji.

10) W Mszach z udziałem ludu także nie koncelebrowanych, wolno celebransowi odmawiać Kanon głośno jeśli to jest wskazane. W Mszach zaś śpiewanych wolno mu śpiewać te części kanonu, które można śpiewać w Mszach koncelebrowanych.

11) W kanonie celebrans:

a) rozpoczyna *Te igitur* wyprostowany i z rozłożonymi rękoma,
 b) robi nad darami ofiarnymi jedyny znak krzyża na słowa: *benedic-
 cas † haec dona, haec munera, haec sancta sacrificia illibata*, w modlitwie *Te igitur*. Inne znaki krzyża nad darami ofiarnymi opuszcza się.

12) Po konsekracji celebrans może nie łączyć palców wielkiego i wskazującego; jeżeli do palców przylgnie jakaś cząsteczka hostii, należy palce otrzeć nad pateną.

13) Obrzęd Komunii św. kapłana i wiernych będzie następujący: Po odmówieniu *Panem coelestam accipiam* celebrans bierze hostię i stojąc zwrócony do ludu podnosi ją mówiąc: *Oto Baranek Boży...* a następnie dodaje razem z wiernymi trzykrotnie: *Panie, nie jestem godzien...* Następnie przyjmuje sam Komunię św. opuszczając znak krzyża hostią i kielichem i zaraz rozdaje Komunię wiernym w zwykły sposób.

14) Wierni, którzy przystąpili do Komunii św. we Wielki Czwartek w czasie Mszy z poświęceniem Olejów św. mogą powtórnie przystąpić do Komunii św. podczas wieczornej Mszy św. tego dnia.

15) We Mszy św. z udziałem ludu można przed modlitwą po Komunii św. (*postcommunio*), jeśli byłoby to wskazane zachować przez pewien czas święte milczenie, albo zaśpiewać lub odmówić psalm, albo pieśń pochwalną np. Ps 33 *Benedicamus Domino*, Ps 150 *Laudate Dominum in sanctuario eius* kantyki *Benedicite, Benedictus es*.

16) Na końcu błogosławi się lud bezpośrednio przed odesłaniem. Byłoby chwalebny, aby kapłan, odchodząc od ołtarza, odmawiał po cichu modlitwę *Placeat*.

Także w Mszach za zmarłych udziela się błogosławieństwa i odsyła się lud zwykłą formułą: *Ite Missa est*, chyba, że bezpośrednio następuje absolucja (przy katafalku); w takim wypadku po wypowiedzeniu słów: *Benedicamus Domino* i opuszczeniu błogosławieństwa przystępuje się do absolucji.

IV. NIEKTÓRE WYPADKI SZCZEGÓLNE

17) We Mszy „Za nowożeńców” modlitw *Propitiare* oraz *Deus qui potestate* nie odmawia się między modlitwą Pańską i jej embolizmem, lecz po połamaniu hostii i zmieszaniu postaci, bezpośrednio przed *Agnus Dei*.

Jeżeli zaś Mszę odprawia się przy ołtarzu zwróconym do ludu, cele-

brans po zmieszaniu postaci, jeżeli uzna to za wskazane, przykleknąwszy podchodzi do nowożeńców i odmawia wymienione modlitwy. Po ich ukończeniu wraca do ołtarza, przykleka i odprawia dalej Mszę św. jak zwykle.

18) Msza kapłana tracącego wzrok lub chorego, który na mocy indultu odprawia Mszę św. wotywną, może być odprawiona następująco:

a) Kapłan powinien odmawiać modlitwy i prefację ze Mszy wotywniej,

b) inny kapłan, albo diakon, lektor, lub ministrant winien odczytać lekcję ze Mszy św. dnia albo z Lekcjonarza na dni powszednie. Jeżeli jest obecny tylko lektor lub ministrant zezwala mu się na odczytanie Ewangelii, z opuszczeniem jednak „Munda cor meum, Iube Domine benedicere”, oraz „Dominus sit in corde meo”. Celebrans zaś mówi przed Ewangelią „Dominus vobiscum” a na końcu całuje księgę.

c) Zespół śpiewaków albo lud, albo nawet sam lektor może odczytać antyfony na wejście, na ofiarowanie i na Komunię, oraz śpiewy międzylekcyjne.

V. NIEKTÓRE ZMIANY W BREWIARZU

19) W dni 1 i 2 klasy, które mają Jutrznę o trzech Nokturnach — dopóki nie nastąpi odnowa brewiarza — można odmawiać tylko jeden Nokturn. Hymn *Te Deum*, zgodnie z rubrykami odmawia się po trzeciej lekcji. W Wielki Czwartek, Wielki Piątek i Wielką Sobotę należy zachować odpowiednie rubryki Brewiarza Rzymskiego.

20) Przy indywidualnym odmawianiu Brewiarza opuszcza się absolucje i błogosławieństwa przed lekcjami oraz zakończenie *Tu autem* na ich końcu.

21) Gdy Laudes i Nieszpory odprawia się z ludem, zamiast Capitulum można odczytać dłuższy wyjątek z Pisma św. czerpiąc tekst np. z Jutrzni, albo ze Mszy dnia, albo z lekcjonarza na dni powszednie i, jeśli to będzie wskazane dodać krótką homilię.

Jeżeli bezpośrednio nie następuje Msza, to przed modlitwą (oratio) można odmówić także modlitwę wiernych (or. fidelium).

Ilekoć włącza się te elementy można odmówić tylko trzy psalmy w następujący sposób: w Laudes bierze się jeden z trzech pierwszych psalmów, kantyk i ostatni psalm; w Nieszporach natomiast można wybrać trzy spośród pięciu psalmów.

22) Gdy Kompletę odprawia się z udziałem ludu, zawsze można użyć psalmów z niedzieli.

VI. NIEKTÓRE ZMIANY W LITURGII ZA ZMARŁYCH

23) W oficjach i Mszach za zmarłych można używać koloru fioletowego. Jednak do Konferencji Biskupów należy ustalenie także innego ko-

loru liturgicznego, który odpowiadałby mentalności danego narodu, nie obrażałby uczuć ludzkiego bólu, a zarazem okazywałby nadzieję chrześcijańską oświeconą przez Misterium Paschalne.

24) Podczas absolucji przy katafalku lub przy grobie responsorium: *Libera me Domine* można zastąpić innymi wziętymi z Jutrznii za zmarłych a mianowicie: *Credo quod Redemptor meus vivit; Qui Lazarum resuscitasti; Memento mei, Deus; Libera me, Domine de viis inferni.*

VII. SZATY LITURGICZNE

25) Manipularza można nigdy nie używać.

26) Pokropienie wodą święconą przed Mszą niedzielną, poświęcenie i nałożenie popiołu na początku W. Postu oraz absolucję przy katafalku można odprawić w ornacie.

27) Wszyscy koncelebrujący mają przywdziewać szaty liturgiczne, które obowiązują przy indywidualnym odprawianiu Mszy (Ritus servandus in in concelebratione Missae, n. 12).

Gdy jednak zachodzi ważna przyczyna np. gdy jest większa liczba koncelebrujących i brakuje szat, koncelebrujący, wyjąwszy zawsze głównego celebransa, mogą nie używać ornatu, zawsze jednak mają włożyć albę i stulę.

VIII. UŻYWANIE JĘZYKA NARODOWEGO

28) Zachowując normy zawarte w art. 36 § 3 i 4 Konstytucji o św. Liturgii, kompetentna władza terytorialna może pozwolić na używanie języka narodowego w czynnościach liturgicznych odprawianych z ludem także:

- a) w Kanonie Mszy,
- b) w całym obrzędzie święceń,
- c) w lekcjach brewiarza nawet przy odmawianiu chórowym.

Ojciec Święty Paweł VI, po zreferowaniu sprawy przez niżej podpisanego Kardynała Arkadiusza Marię LARRONA, Prefekta Świętej Kongregacji Obrzędów na audiencji udzielonej mu dnia 13 kwietnia zatwierdził niniejszą instrukcję w całości i we wszystkich szczegółach swoją powagą i polecił ją ogłosić, aby wszyscy do których ona się odnosi starannie jej przestrzegali od dnia 29 czerwca 1967 r. W Rzymie dnia 4 maja 1967 r., w święto Wniebowstąpienia P.N.J.CH.

JAKUB Kard. LERCARO, Arcybiskup Boloński, Przewodniczący Rady do wykonania Konstytucji o św. Liturgii.

ARKADIUSZ M. Kard. LARRONA Prefekt św. Kongregacji Obrzędów.

FERDYNAND ANTONELLI, Arcybiskup tyt. Idicri, Sekretarz świętej Kongregacji Obrzędów.

WYJAŚNIENIA

Do n. 4 a) Pod nazwą modlitwy rytualnej rozumie się modlitwę, którą należy odmówić we Mszy łączącej się z następującymi błogosławieństwami lub konsekracjami:

- a) Konsekracja Biskupa,
- b) udzielanie święceń,
- c) błogosławieństwo Opaty,
- d) błogosławieństwo Ksieni,
- e) błogosławieństwo i konsekracja dziewicy,
- f) błogosławieństwo cmentarza,
- g) rekoncyliacja Kościoła,
- h) rekoncyliacja cmentarza.

Do n. 7 c) Instrukcja zakłada, że komunikanty były zakonsekrowane w czasie Mszy św. i nie przepisuje żadnego ukłęknięcia przed rozpoczęciem Komunii wiernych.

Do n. 11 b) Instrukcja nie znosi skłonu i znaku krzyża związanych z modlitwą „Supplices te rogamus”.

Do n. 13) Jeżeli celebrans odprawia Mszę plecami do wiernych, to również swoją Komunię przyjmuje w takiej postawie.

Do n. 14) Zasada, która dotąd obowiązywała na Boże Narodzenie i Wielkanoc została rozciągnięta na W. Czwartek.

Do n. 15) Jeżeli liczba przystępujących do Komunii św. jest wielka, nie jest potrzebne przedłużanie czasu na dziękczynienie. W mniejszych zespołach należy przewidzieć wspólne dziękczynienie przed modlitwą po Komunii (postcommunio).

Do n. 16) Zakończenie Mszy św. wygląda wobec tego następująco:

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

Ucałowanie ołtarza.

V. Benedicat vos omnipotens Deus...

R. Amen.

V. Ite missa est.

R. Deo gratias.

Do n. 17) Jeżeli nowożeńcy klęczą blisko ołtarza zwróconego do wiernych, celebrans może odmówić modlitwy nie odchodząc od ołtarza.

Instrukcja nie wspomina modlitwy „Deus Abraham”. Należy ją odmówić przed udzieleniem błogosławieństwa końcowego.

Do n. 18) Wybór Nokturnu należy do odmawiającego.